



# САНДА ОЛОХ

Чурапчы улууңун ханыама  
ХАНЫАТ 1931 СҮЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

12+

Улуска -- бу күннэрэгэ

## 2016 СҮЛГА -- ЧУРАПЧЫ НЭҮЙЛИЭГИН БАСТЫНГНАРА

Сылбастынг түмбэл салайычтыг  
Дмитрий Ильич Слепцов,  
«Молодежный» ТОС,

Сылбастынг депутаты -- Екатерина  
Семенова Иванова,  
«Марынкыннарды» уокурук депутаты;

Сылбастынг спортсмена --  
Дзулустаан Елисеев, СО кынынты  
чемпионатын кыймын-шамыда. Унук Ильин  
федеральний уокурук чемпионаты. Бишкек  
куранка ырынтыбыг норуоттар иккى  
арынчарынаны турирга призера. Тренер  
Г.Ф. Нохунский.

Сылбастынг урбанистын -- Петр  
Николаевич Марков, «Бордиг» маджнын  
дирижёр, урбанист;

Сылбастынг общественният үзү  
кынтааччылыг -- Елизавета Николаевна  
Винокурова, «Дүүлүүр»  
дорубуйаларынан ханчахтах дөйн  
түмсүүтүн салайычтыг.

Чурапчы көсөнүү  
(уреноччылар) -- Валя Сидорова, С.К.  
Макаров азынан Чурапчылары  
гимназия 11-с "а" кылаанын  
уреноччычыг. «Гимназия республикана»  
обдорор түмсүүтэрийн президент,  
улустааты үрэгээччилгээр Сабиттэрийн  
чилини, улустааты «Чурапчы көсөнүү»  
сүбэ чилини, «Саха КВН» улустааты,  
респонденты призера, 2016 сүлгага «Улус  
бастынг общественният». Улус, регион,  
республика олимпиадаларын хас да

тогулгох кийньялаа, призера.  
Улустааты «Аман-ос» алцдр обогорю  
Гран при кийньялаа.

Сылбастынг арьсттынага  
(Благоустройство сильван) -- «Хатан»  
ХЭТ улакан кынталык, транспортидага  
аналиях хас да мистикээр гарас (гене-  
ралынай дилижанс В.Д. Сивлев).

Үйлчилги ууордаан -- Юрий  
Семёнович Толстоухов, А.А.Савин  
азынан Чурапчылары история уонна  
этнография музейн дилижанс.

Сылбастынг бирайынага -- С.К.  
Макаров азынан Чурапчы гимназияны  
видеоролига, «Дайан» телестудия,  
«Мунха» бирайынага.

### ТУОЛБЭЛГЭРГЭ:

Бастакы мистэ -- «Спортивный»  
ТОС (сал. А.Д. Рожин) -- 350  
тынсокубай сумалдаах сертификат;

Иккиси мистэ -- «Куодалы» ТОС (сал.  
Ф.С. Седлициев) -- 300 тынсокубай  
сумалдаах сертификат;

Үйнэ мистэ -- «Мурун Тыымый»  
ТОС (сал. В.П. Пудова) -- 250 тынсокубай  
сумалдаах сертификат;

Илийн азын түөрг түүлбэ узбэ  
ситийннээх кориерүүчирин ичин, 100  
тынсокубай сумалдаах сертификат.

Семен ЖЕНДРИНСКИЙ.

### Спорт

## САНДА СҮЛГА -- БОКСАБА СИТИЙИЛЭР

Тохсуншуу ый 4 - 8 күннөрийн Дэлхүүсний куранка боксацаа норуоттар иккى  
арынчарынаны спорт маастара Н. Жирков сырдык корионигээр анаммыг  
ороспүүбүлүүкээс турирга Чурапчы уурууттан 43 кийнээ Миша Пермяков бочуутгах  
3-с мистэйн сарын сийнээс.



Маны таңынан эмээ бу  
куннэрэг 1-гы №-дээж обо  
спортивнай оскуулчыгар  
«Өрсүүбүлүүк күүстээх  
боксерлара» сүүмэрдийн  
турирга 50 кандыр Валерия  
Монактырева 1-кы мистэ, 44  
кийнээ Ян Лукин 1-кы мистэ, 44  
кийнээ Владислав Кузмин 2-с  
мистэ буолары сийнээс. Мистэгэснит спортын  
бары СО боксацаа сүүмэрдэмшиг хамаагчылгар  
корионигээр, салтын Унук Ильин  
корионигээр, салтын Унук Ильин



Федеральний  
курохтөннүүрээр  
уокурук  
кыттар

Семен ЖЕНДРИНСКИЙ.

### Документары оногоруу оното

## “МИН ДОКУМОННАРЫМ” КИИН ААСПЫТ СЫЛЫ СИТИЙИЛЭХТИК ТУМУКТЭЭТЭ



2013 сүлгээни 30 күнүттэн сайдашан, бийнги  
улусууттар государственният уонна  
муниципальний оногоруу бишир сирээ оногоруу үзүүлж  
тэрийн тэлмийнхийн ынчилүүлж.

Күн бүгүн Чурапчылары кийнээ 144  
государственният уонна муниципальний енгэ, ону  
таңынан тэйнилжнээ хаммаж аранчылгар босло  
юридический консультанттар оногулчилж.

Нийтийнээ судуринсон социалный  
ойбубулгэ онгони түнчлэг. Ол курдук, обо  
йайдындын пособиета, обону корен  
олоруута таленүүлжр пособие, обо  
теребүүнүүр бишир кимжэх камо харчын  
ону таңынан паслар, тас дойдуга тахсын  
пасларын (загралласлар). СНИЛС,  
ИНН, энхиэлжээ тардышын туулсан  
ыспараатка, сир, дээд-үсл докумооннарын  
оногоруу корионигээр үзүүлжилж.

2016 сүлгээни бишити  
киммийтгээр 11 түүхийнч 585 кийн  
сылтын арас оненен түнчлэг, юридический  
коменен 230 кийн түнчлэг, сийнээ  
былаад 103,6% туюлаа.  
Государственният уонна муниципальний  
оногоруу таңынан, талбадаа энелж  
оногулчилж арас көрүн дуогабардир  
оногоруу, куолбайланын, кадастровай инженерлээр  
оногоруу киравчилж.

Нийтийнээ кынга түүрснээгүй собутэнэ  
олоураа, сийнээгүй графигынан улус бары  
нийтийнээгүй мистэгээгүйнэн үзүүлжилж.  
Ол курдук, 2016 сүлгээни нийтийнээгүй 179 айн оногулчилж,  
1255 кийн сийнээ, 365 кийн докумоонун оногоруу.

Аныгыүй сизрийн хас биирдин кийн государственният  
муниципальний оногоруу электроний ниймжлийн ынч  
кухтаахаа буоларыг гар «Госуслуги» портала  
регистрациялангаа изийнинийнээж комо оногулчилж  
докумооннарын корен «Госуслуги» порталаа бигээгээ  
гээж болт «Госуслуги» порталаа регистрацияланын  
электроний корионигээн ынчар кийнханын.

2016 сүлгээни түмүгүүн ичин иенүү Унук Ильин тэгээр  
гаа 46 сайнанка бардаа, 490 учтуулур сурук бигээгээ.

Тэрийтэй, инициацэй, улус ынчар лаанаарыг гар  
кохтохтук ынчар.

Чурапчы улууңун слюхтохкорун, инициацэй уонна  
улус Муньзагын депутатарын азынтан уүммүт 2017  
сүлгээни эзүүдээж болт! «Мин докумооннарым» кийн  
оногоруу колон түнчлэгчилж ынчарыбыг уро  
корсухштуу. Аадырсынг: Чурапчы изийнээгээ,  
Октябрьской уул. 17 'B' №-дээж дээгээ, төл 41-005.

Н.В. ДЯКОНОВ,  
“Мин докумооннарым” Кийн Чурапчылары  
официалын салайычтыг, “Куодалы-Марынчалы”  
уокуруттан улус Муньзагын депутаты.

Саха Государственной университета айыллыбыта бөсүлгүр

## **60 СЫЛ АНАРАА ӨТТҮГЭР...**

1956 сүйлөшхүү, бийгүй онус кылааны бүтээрэц сыйбытыгтар, СГУ анылан бастакы кууруска уэрэнэ кирибигит. Физика, математика, биология, география, нуучч тываа учууталгарын тайланан горионд, геолог, тулаачын, ветеринар, зоотехник идаагийр 423 обо кирибигт. Улустан кирибигт угтуулж он оюулор Сергэлэхээс иккээ этээжээх мас уопсайцрага алпорбуулж. Ойнбургийн эрэг кийзэлтийн бииргээ освийнхүүрбүт субуюлгарга уопсайцрага үнкүү буолара. Уруулуулж Пушкин аатынан библиотекаа авдарьж. Кинигээ тиксээри, сарсыарда зэрэлтэн уоччрагжан кириорбиг. Кисло 10 час юнийтэн курагт угтуун сагтын уопсайбыгыгар киорбит. Бойж-байжбитин корсон син билсэр этийн. Бийгүй колуен, бийгүйн 80-ча саастаах дэён, университетийг аныгыльбыта 60 салын бализишир тэрээчинзор буолалгарын истихэн, түмсэргэ сахижээ, ХИФУ ызгускинистарын Лигийн дэрижээр Евгений Степанович Мамонтовын кыттаа сийосгэгслийнит.

Мянгайы тумсуу будааны ыайн 17

күнүтөр булбута. „День первокурсника“ дінен улахан тәрәзининг „Триумф“ спорттивнай комплекска ынтырылсан сырттыбыл. Үороммия; иле биербіт тапталтаах, маҳталтаах университеппелік олобун, үлгін, сициниеләрин коренисіз, бисеки уордубұт, астыныбыт, кион тутуинибұт. Эбәрә, маҳтал тылларын үздөннөсектіп, биллинизох учуюзай, профессор А.В.Чутунов эттэ. Биғитини ашылаах миңстәзің спортудар. Ааппельян аялтаабылтарынгар турал, илинибитинен далбанашы зәрделозтібіт. Биңрәвін бойынша сүйснір болж туттарылар. Олус

долгуйшубұт, мағаныныңыт;

Солтнын 29 күнүгөр КФЕН-на биңиз аның корсунуу тэршілдір. Саамай учугэй тэрээниноохтарин, түмсүүтээхтаринең биологтар булаалар. Киндер бойында куурустарын туунан альбом-брюшера огорбуттар. Биологтары естествений наукалар институттарын ректора А.Н.Никитин уонна преподавателор эврәрдәзэттилор. Эңдээ тылы Таатта улуулун Чөркөөх оскушылтар биология учунтальцаң, Октябрьской тоңиңок сабжитин бороссацэтэлиниң үзүүлөбүт; улус, тоңишик бочууттаах олохтообо Тамара Григорьевна Мордасова эттэ, болоюн туттарда Корсундук 19 выпускник колбигүү оптон 10-на биологтар. Эңдээ киирни тылы университеттан орсынварга салайынчынан үзүүлөбүт; учунай, профессор Иннокентий Семенович Синцев эттэ. Салтын слус истиг, инициал ахтындар, юристтилэр булаалар. Устудьоннаабыт сылларбытын, үерхилтүү, дөвөгөрбүтүү, интарсийной түгэчини ахтынан ир-хоро юристтибүт. Саасыт ыраашын; албэх киңи биниги юк-юбититтэн турабыт. Эрдээ олохтон барбыт үзгээнэхтарбийт; абынныбүт; киндери юриэстэн сүнүөхлүтүгэр турал чуумтуран ысыльбыт.

Убулуйгээ аның хомуялан сөздөмнөт. Сондай түшүнүү

оғондаттуу Саха сирийр үрдүк үөрөх  
қынаптын аныллылытын историятын,  
университет, институт олоңдуктан, уруқку  
преподавателэр, устудуюоннаар, билингли  
устудуюоннаар олоңдорун көрдөрөр  
видосионекеттар экранына көрсөрүлүнүүлгөр.  
Сорок бийргэ үорэммилтэрбигт эзэр  
зәрзүнсөзүйлорун көрсөмүт үердүлбүт. Бу

күн зөвхөж ахьы онголтуун. Ол курдук, Елүүхүмүз уулуун Кыллаах орто оскуулыгыгар биология учууталынат, замуунан улуттобигт В.С.Малгарова юргэнинен С.М.Малгаровтын, синтезинен, Бутун Россияныным „Сын учуутала – 2016“ аяг ханаайына И.И.Малгаровтыннын юзтн кылтынышар Билигин дәвдиши ХИФУ-га улэлии сыйдаар учунай, профессор, физик, бу күнөгрэс „Грицданский кафбен“ болио ханаайынын азтын ыбыт Т.В.Назаров дарынг исе хоноондоос ахьынын онгордо. Саха АССР ууолзак учуутала А.К.Романова уорзипп учууталдарын, однокурсниктерин, ор сыйдаах учууталыбыт улгани, общественинч үзүүли түүнчн сиңчиң иштөөгүй. Мирзей куоракын 1961-с зөвхөнчилгөнчтөр үзүүхбийтэрэ. Олончен хай ийнженердэрэ – „Якутияроиль“ институттар улуттобигт Д.А.Андреева-Петрова, В.И.Еремеев көрсүүүү баасыр Василий Иванович Айханы, Мирзейгээ аймач производствыгар карьера улгани сайдылабыт, юзини науқынан дырыкстамыт. Алмааст производствыгар улганир, спорор усулубуйларын харыстырыр, түпсарер сыйдаах улгатыр салтанды арыйынага хас да иштенинаах, Е.Н.Крылова үксүн хоту уууустарга биология учууталынан үзүүлээн; Эбсийн-Багтантайга оскуула дарыктэрийнен улгани сыйдаабыт. РФ уорзиринин, СӨ күлүүрүүтгүн түйгүна. Кини көбүлдөйнинин урууку эзор саяспылтырыларын ылваатыбыт. Учууталдар иштөөрөн үрэлжтүү институтка бихолота учууталдарын хажхогутун сайдылабыт. Т.Н.Прохорова байстини салтанды.

ахтылын үзүүнинээ. Барыбыт кийн туттуубуут биллингийн дацааны үеийн-жамсыы сишияар профессор, академик А.В.Чугунов байжин үлэтийгэн кылгас ахтынын онордоо. Сахи сирнгэр аграрийн үерхэгжлийн сайдылын түбүнчлэгийн 3 томийн их улаан кинигэ тахсныгыгар бийнччын үзүүлэгтийн сырдатай.

Бу олус истиг, долгтуулаах корсунчынн суурон-котон тэрийбиг; саалырбыгт дөңгөтөннөн бөлүмтөөхүүс сийланнаасыг чыгусканктар Лигаларын дирижеризгүйр Евгений Степанович Мамонтовка бука бары дириаг маастыбыгын тизэрбиг: Түмүкээ хас биридибитеңэр университеттегиң историогыц билүүти слюүн, 60 сыйнын изордадардах диссертациялар. Университеттеги 1956-1961 с. үороммиң бүлээрэн ореспүүбүлүкбиг бары сапалаларынага ултазобит колуону түнүнан мэтырыйшат хомуйлан, университет музейлар туттарылахлыг. Маша бааллар биңиги үорэнэр юммитигэр тахсыбыг ханыят мэтырыйшалира, биридиинтэн выпускниктар түнүнан сурччулар, ахстыныр, хаарлыскандар. Мэтырыйшал манилук салгыны мунивүүштүү инициаң барабарыг. Ким оссо биору илик тикээрэргэ тиэтэйинг. Билигин биңиги юк-ишибитигэр суюх, охоктон тураабыг дөңгөтөлөрө, ыччигтара мэтырыйшалиры музейга аядалан туттараргылыштар. Кырдаңаастар саянаабыт боюх. Аны биес сыйнын корсухох бушшу-бут.

Татьяна Константиновна  
**ДАЛБАЕВА**,  
блогерши-учуутал, Хонгою  
чиюгши, Чураңчы улутун  
бөчүттөн олохтоою.

## Кэпсийхин баъзарын

# ОЛОӨҮМ БИИР ДЬИКТИ ТҮГЭНЭ



Броншуков), юргэн Марья, улуглара Петя, Анна — комус промышленноын кыныңа, Терентий Игнатьевич — партизан. Социальная драма дээр си-нагийларьгаа сурчилгүйтэй.

нарийзарыг гар сууруулупут этгээдээ.

Кылаабынай  
лекей Бутов геройбут  
(Бронислав

#### DE LA MEDICINA QUÍMICA

ры қызметтерде олордо.

Ол инициативнеги аза уусуптутар (гемия) хунхустар (жайтай баңдысыннтара) саба түсептэрде. Кыранылбай кырсыгъярбытын башшасы, күндү түүлөмдүлини халаан судиопарыагар олорон, Амур орғандын уста турбугтара. Хунхустар буолан Б. Бейнекалиев, М. Утербеков үтүлүштүбүтларда. Сарсыныгар кийиндер Казахстанда «Белый

— 10 —

Бу маассебай салыбыт 10 орда соккундозек быйылаада. Свердовскайшаңы қююстүнүзү «На дәлеких рубежах» деги юнионин уста сылдыларга. Дөрибияттарған төмөнкүлары вертолетүнин таңарга ороскуоттах дибитет үшү. «Ахсыныңга премьеरатыгар калтэрин», — деги ынырыбылтара. Мин бу книгени «Казыны заңы

сынамъта корбутумъ

Бу үнүшарбылыгар үс күп мачайдаммылтып. Сарсыарда маңаңызның анышта иликтөрдө, киңең сабылышбылтарын көнүү уопсайбылтын буларбыг. Анырын да ылтунмаштып. „Бүттүүү“, дийбүттөрүзүр үорбүтүм ажай. Охсунаң саралыпайланылыштып, „Амур — баптошканды“ түтөн хаалынан дин күттаммылым. Онол актер уоттин олох сөзлөрбөлгүм. Кончики билбиппүт — орунчын аныты судилолар, халиваанга самолет суюна, былыггар мәйтэйдиншөрбүт.

Хаартысцэнд Б.  
Брондуулкунуун албэх бусолан  
түспүүтэй. Оны уорэммийг оскуу-  
жигжүүлжээ.

Бу ининбер - 34 сал анараа оттүгөр түспүт хаартыскабыт. Орику эрзек ханас - Бешют Байшаналиса. Оңнолорғо 50-тан таңса кийиндүү уүншубут; бишиллеэх киноактер - „Первый учитель“, „Белье аисты“, „Через Гоби и Хинган“, „Звезды и солдаты“, „Мама, я жив“, ода Аттыгар Милтай Утенбергенов, „Любимая“, „Сибирский лед“, „Моя любовь на третьем курсе“, „Белый павлин“ ода йыланчылар.

Киндер сыйынан сибастырын, мин эми кыракый орушу талор-бушун санаан исалим уонна историяна сыйынналаш күннөң кыттысының шартын мекебин жеткізу.

**Антонина Павловна  
ПЕРЕВАЛОВА,**  
педагогической... библиотеки



**М**ин 1926 с. Төлөй нийтийнгээр Оюус баадалын сиртэд эзэнтүйж иржинэ төрөө бутум. Абам – Егор Петрович Захаров – Төлөй нийтийн торуулсаар тохиоходо, ийм Прасковья Петровна – Сыганы Үардулах дээн сирээ олохгох Макаровтар кынчлара. Дэ онд нийтийн колхусынхаар, биосынхондогт зорилтуулсан Иван бинирэг төрөөдүүтэй болит: Улсын убийцам Иванын хөнгүүгээ барьжин иннино Төлөй нийтийнгээр сельсовхийн сэкиртээсэрийн, алхэр багацааны колхусынгар улжин сэлтэйбыгта, ачнытыйн убийцам Петрулхайн дэвону кынга колхусынгээр угасгана. Минь хөноруудгээ барьжийн дээрээ угасгана от, бурдук угасгэр, фермааж колхуска от, балтым Прасковья колхуса угасгасан, балтым Егор Юрзээ, фермааж угасгана.

Кеңерүү инниң кураан, сут булупта анына бөбө уоссон бағынна кылъыкырғар умұнах жайында, ода анынаны утары үткөрь ыптылаптара, сорок жайын сыйнур ерт үткөрь сиббидиң күрдүк күләмен, олон бербига Айсанашақа, оч-жолорға даңызы шелкөпкөрдің үненде калып сиңе бербір збітті булатша. Ол юмың орой-уншардан бирнисекоторз таңауда төртнинде буслара. Биңнин айын суспектүн кылъындар би-липин кемент мусаса туулыгубұрын сирніңдәр Лыпчан дың сиргэ споруулук. Оник саамай тәроздыннан сох алуахұмандар этилер атарап эмілді, сыйарылар, дұндалар барынан би-ворт, сыйадылаға, мұнбаңдар, басбыла ода сабын-сана этилер. Сарсыңарда зертте аттарын збистегін барадылар, ондан халыбын тобох збиеңи биңнити миңнегіндиң харбазан ыланырастаң бүрдүк тарлар тасқа тарлан, уу сулурай хааны отостон сирбіт. Оч-жолорға болон ынаахсын, сыйылымын сирнің конкуиттиммет зго. Таңауда таңаннышар сақтаңған калыпторға, 5-6 зертте сыйылыш астанаң итор буспаттара, би-р земіг сыйылышар 1,5 би-оресізтөк сиргэ конкуитон олбутуң этилжерінде, ыана сыйылышар тақылыштың кептүйес тибонан аударбыт. Унгуслах-тириңдә зертте халыбын-сыйылышын, сый-сымар амьрын да буспаттар таңауда халалар базаған сир буспарбыт.

Биғити тоңилемис «Олоюо кириш» «Тору» усияна «Калинин» калкуюстар Мәдениеттәр кишинеңин спорбұлаптұт 1942-жылда Калинин атынан калкуюстар сыйын Нұстара салашығар, сороктор Намға сый тақта сар оторун булан көпшілдегін юни оройбынан оңтап жүлдес айы берестебіндеңдер пакшасы мүнгіхшән, оройын 41 жылданнан жолу жүрдегі көңірлелерүүн түншілдік иштеп орбитада. Байынан көм дән күмдегі дауылары санаудың бекіткес, ус холту болғандақтан 16 жылдың табиғиудың ынтыры кептүлгөн күннен етпүндең берары мәдениеттің, дәрінен сүннүткіштің кырада болғандар, мән-салының тақимда көрүүдің сүх спорбұлаптана да албыла. Биғитидың көрсеткіштүсіндең калкуюстарының көбөйінде орнаның күннегіндең берар бүлінбұлаптұт. Бастаған кириш орусы бидорғазр талах тердүн айы ынан ашылғандағынан ордук бороноту жүтілген спорбұлаптұт. Комиссияның барналаған боронуг жағын биғитини беркін түрлүмдіктер жүргізділдір. Боронуг жөннөн, солору соғында да ынтырылғанда да бидорғазр тиңгисті. Оның оғодору мәннен көзінен шығып дән ашытады, танастарынан да шығып, зебоз оғо тағана сүх хайдыбынан

Ор айында, «Тору» көлкүс Сынгабай таасар Арышадағы биергөр сүкеммиттердөйнүү Бүлүү өрүүнүн екөнен Ланың тутор таралып 22 көстөөх Халырас Хомдюн орус биергөр сүкеммиттер. Хаар түспүү жою ээ. Түх дә лин-үог дин сүх, кийткөн сирек түйин түсүбүт. Чын арас улан башында спурбаттуу, он бут ортолупар күнбайна бурусан сорцуур чүтүүн сюхтөөк эти бил. Он сокчут түнүмдөр бийр эрэ күес башар миссияж ээ. Сорок дюймүүт 10-тан тамса көстөөх Тыйяң ныншынчтар «Борчай» көлкүс

## **КӨНӨРҮЛЛҮҮ ЫАР СЫЛЛАРЫН ТУЛУЙБУППУТ**

дэвсүүтэй, опора, ерөмүгийн барыг тараа Манна ынчилжигийн куруулсан буюлбаладаа дэвсүүтэй, яланг сух, быстрийн хувьдадан ээлээ. 10-чаа хоногуунан аялыхаа жишигийн хэр хальгийн багтаа, кыргыз балыкчын сүүжинийн буюлбаладаа дэвсүүтэй, яланг сух, быстрийн хоногийн багтаа.

жада тарынан, барыта уонна булған; Таң Түмустын тантары Эдигендин дөкүү бороду сыйшыптар Лүнискор дин сирэ мунгалины берди булуппуг.

Көнүрүүг барбылтары армияга ылба-  
затырбылтара да, 1943 с. элбок жын-

шырынтыкыла, улакан узымын радиомодулдан спорн, итىلىق Японияны улардың сарынгы барбылыгы, 1945-с. балаңдан ыйынга зириттен кийиңдү. Конорууда барбылтаринин көмөрлөрдүрдүйн барбылыктың ыңғылчылдарында көрсөтүлгөн кайланышталыштып. Улаканубайлы Уйбаш көпин. Булду күрсөтгөлгөр балыкчылардың участагы тэрликтөөчөө “Рыбрест” дыбыштын оюно төньяктынан аныкчылардың көрсөн көнөн барбылтара. Салтын Намын айылдарынан көлдөнчөлөнөвөнө.

дээс олон ултгааны, обзордохон  
сийн тэрээн, саңырлан баран шлоут. Мин си  
хашаа, зөвхөн салт түүрээс булгасныг тэмдэглэх  
Булгаабыт юумийн устайгар ижнэйн күн  
учуузийнк бүтгэлтийн умнгийнтын. Бийн  
куунд 3 кирсаны, 1 саңыльц, 1 солонгонуу ысын  
сүүрээр маймын толоруу тайваже буулга. Түүн  
чилдээ сан из-собсээ эзэн юумийн. Онон оюур  
ицээ, аяам язгийн, улбайлангаа спорор элтигээр  
Изис сарынхар 3 саңыльц, 1 солонгонуу ысын  
тын. Кэчин бийр салт кырса тасьбыгын  
кырсаны бүтгэйбүтүм. Булгаабыт юумийн  
бориццонгойланы толороогуум дээгүүсүү  
юссойн эзэр яшнийн бичүүтэй болтуутарын. 1222  
солик санаагаах салбар айных мэдүүльжин  
тасьбыгынтарыг яшнээн бүтгүүгүүг дээгүү  
солик түүрэн бэрхжигэр. Олон хүчин цэвэрээр  
харьтавын солдуйжсанын, харьтавын наа  
үзүүгүүдийн. Учнастактарын булгамынг баль  
ты бельгийн буюутагтаарынг, Дыккуусайга 4  
тоннальыг бальгыг тийжн аялан тутаар элтигээр  
бит. Саха вайс Так Тумус райнома тайваже  
тутар, оробуюн айыр-тэниг, туттар тайваже  
борхогуунантай тэндээгүйн сүхэл норбязыг элтигээр  
Халсан биримгизэр 1000 тоннагаа

бальк собугун директору нуучча кийнгиз үчүннөң, саза жана Г.М.Алексеев жабылган. В.И.Харитонов от сырыштылар небишкоктүрэ спорор жоңуудары бергөтергөн юрийн, иордоги, юлсатын сыздылтасыбыла, юлгин эмиси наста да калып бербига.

Тас Тумуса балык собуоттар жолу балык собуоттарынан переработкаға элбек уланан буюндашып буттаммыг балык катын сукоммито, оны салтыны суудан түнүүр даянап бербөйтөр, ол көмкө ас-чеп мөлтөв. Чуратындар элбек буслан кирип буюндашыры аспылтып. Долбы азырен халыбы; тасыбыг армалыптар бидаро тимирээр, эмэ азырбыг. Оны ол диабет, 2 түүччүү; 1 катышын, дюон ачынкы булашы, кирип сиз кийистибите. Ол көмкө Василий Петрович эмэ азын сыйдадар эз, балык собуотун диктаторлуккын бироркодо кирип келинтир. Корен барак «Сылкынын» менин байнардан эзлэр сүткөн быйын сио эзлиги, одуга государствууда тунаңа турар тыйын, - дебонд. Ол көннүүгүн азырбыг балык армалыптын ылары көнчүлүктөбүгү, боростууй бальыктан нуурма берборонгү, очмооку ыар-ачынкы көмкө уланан ишебүлүг эз дин саныбын. Кини эзбектик кынаптап, кирбен корен, ерсулубултуу эз түрүрсап, изнерүүз барен тывиндеги халыбыг дюон дойндуруяштар төмөн келинтирдиң түрдүүсүнүн умуттуу сукста. Хомбуюк иинц, юни азга барадар жүрдүк эзбектик азтаммыг спорбут даянтын мунуттар обидобул эрэ күрдүк дүоска салгап турар. Коньбасын ынчаг обиду-саны сыйдыштар сагар босг эзбектигемининк наада эз.

Көңілдірілбілік салынғар анықтах күдіккес буынбұт конференция мемлекеттіктер оқытушою хамынындық. Қазбейін сәйкесінде хабар террористтер – күдіккес, ертіндер да балық салынаса сусаға дәнән этилдікті. Биңиңиң көмекесінде үсіннан мін сыйынбыт берінгіздем більшікка шешілдіктің дәннүү; сон



## Сүол сигоһуутун үзэс

барындарга таңаң жаңтывна, бөнүлгөн  
бара эр 2 уонган замандағы бирігінде тәрілді,  
хас да тыныштырып тонна таңаңған  
түүненде 2-3 сүзүмдөн борохуса  
таңаңбенең куруспаш будзробит. Мин син  
таптоң тасы бермегүен бирігіндең орбанды  
генин топорум. Кепин Таас Тұмус «Холбос  
ПО» харасалығыннан формальдхлобоң  
исполкай бурение экспедицияорин. Бул  
тердүнешің алғаштар ханайыстыбының, метео-  
рологической станицының холбоголың  
Ленской сельской нөниттүп тәрілгінің. Ол  
тәрілгінде 3-4-сүзүмдердегіндең тиң-  
сельсовет председателіндең углебінім. Ауди  
автомобиль өзіншан обуга, ал юниттің ишесі  
эми мөлшөр, дойнубулаар барында да  
зеппинг ылғанаң, сельсовет соосынан да  
юрганым балығынан даңынды боласканың, дой-  
нубулаар 1961-сайындың салынғанда бітті.

Тас Вумуса 1943-с. сиңеңбай аяна  
чуралашар зәбәх булан опордуктуң  
оногорго Ленә орда сүйнүүр тэрттүү  
сабжатын бас бердэл аюсумчынын

сабындары сас салыр еркескүннүүлүкү «Рыбаксоюз» дын тартибىз бересек озгөтпин узакбит бир доңдуктаптың кийиубастьырынан Василий Петрович Харитонов тийз сыздыбыла. Ошан балашакча кийири кылт, бийли дын көргөн нара орнуутар айбын кылта жөнкө опорон. «Доңдуктулар эртөнгөнин тыйшак-остоо

санынан-иңдөлгө дөң биш мелебүкүү", дивбиз. Ол күрүк спортуна, балык сабоогун салштын үтбінгірэг, иккі нуучының бир нұучыны батыны шаран қандай Харисонды корбеке, балаша түтэбүй Нұкутей Аммосов дынындысы сыйтар сулумада оюннору турору тарзан тайырын үрбүттер, ини миестегиз батынын ара жырғып нұучылардың сыйнарды гынышта. Оюннор айдағасан корохшында да истиблитор Или юмғыз Василий Петрович нұучының бардығынын түстүгүздөн аяршыл жартасын барбытара Илеккенди

ылкында сүх дын айлас, сыйна этии  
абият. Бийдиги холу күре оттуулған урдулан  
арыбыльгар дылебит-үолтуу; сүсүтүбүчесүй;  
бодус да булалар, маңбыт-саңбыт көм дай  
ордууд сүх сир-хапсан иккى арылгар таих  
жактыга. Ол толобурун кырган жаубын  
шөрүртүп тинбөц балыса, түүхөк булушар  
дүсү оутаспен; очногодуу услуубий, ас-чоң  
жок юнигэр. Айа дөбөү соринин ыяр юнигэр  
дообу ултуртууга, фронт фонун  
дороготтуюу күү-көмө булабыз  
чынкызының тоннуму-жынын эттериин  
киврым бөлбөлдөйиздердин кытаби  
билиниң башар көнерүүтүү кыттылааскара, 80  
жасынын бийдиги азасын дың жалгыз-  
санын сый зайы елон айышин ишбىз. Ол  
дүрдүүн сяя шашының бечакында дылди спор-  
тивтуу; маңыш ингүүтилгү скюхтөк дылдырго  
коробут. Дылым аягтана иккиз улардың  
томе сүх. 2007-сү күнүн Көнерүүтүү  
кыттылааскарынан ерөнтуулук Президент  
А.Шарипов дылдылын 30% чечининдең  
ас дың туулушар болон, ИНДАМмоссов  
тазээн алпор жумигэр 15% толуксок  
арыбыльгандылыктара. 2009-сү үчүрүү кин-  
дер дылебит-эр, билини сыйбайтаа эр туул-  
тар. Ыйылганан көркөх, үт-харын сүх  
интор. Бұдан аяқабынни улуслуғбайлы-  
нан, бозорнан орбекшілдер, халықтарнын туул-  
шада күннелеп көзтүйгөндер булалар.

Олкою арасың ырғаштар балалар, олору күрткін үлгілөзін-хамсаң, спорон тулуйан аспынның. Ол аспыт гелу, ісімі олек арбоппин. Бениниң зэр ынчака тунайан ырғаюс жолуен, этогориң оболарға оло-он аспыт олохортуң, историянын түбазынтыгар, жолуғаттан-жолуғаң әр-туралырыптыгар берілібын.

Николай Егорович ЗАХАРОВ,  
ул. Тычины близ Краснодара, Холу коворушку  
кыпъзчилиңд.

